

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอตรอน ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน
จังหวัดอุดรธานี

คำนำ

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงข้อมูลพื้นฐาน และเป้าหมาย ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่จะบรรลุถึงเป้าหมายได้

เอกสารแผนพัฒนาการเกษตรประจำอำเภอตรอนฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแผนส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ประจำปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ สำนักงานเกษตรอำเภอตรอนได้ประสานงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดขึ้นโดยได้ค้นหาปัญหาความต้องการของเกษตรกรในอำเภอตรอน เพื่อจะได้นำไปแก้ไขปัญหามาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอย่างแท้จริง

ในการจัดทำแผนการเกษตรครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือระดมความคิดให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนในครั้งนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	(๑)
สารบัญภาพ	(๓)
สารบัญตาราง	(๔)
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๔
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๕
๓.๑ ฤดูกาล	๕
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิตั้งแต่ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	๕
๔. เส้นทางคมนาคม	๕
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๕
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๖
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๖
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เน แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)	๖
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๗
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๐
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๑๑
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๑
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)	๑๒
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	๑๒
๑) ครุฑเรือเกษตรกรรมและประชากร	๑๒
๑.๒. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๑๕
๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน	๑๕

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๒๑
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๑
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๑
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๑
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๓
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๔
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๔
๑.๖ สถานการณ์ตลาด	๒๕
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๖
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๒๗
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๙
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๙
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๑

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑	๑
๒	๓
๓	๔
๔	๔
๕	๖
๖	๗
๗	๘
๘	๙
๙	๑๐
๑๐	๒๑
๑๑	๒๒
๑๒	๒๓
๑๓	๒๔
๑๔	๒๕
๑๕	๒๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงเขตการปกครอง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒
๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒
๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอตรอน	๓
๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล	๕
๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๕
๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๗
๗ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๘
๘ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๙
๙ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๐
๑๐ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ อำเภอตรอน ปี ๒๕๖๘	๑๑
๑๑ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๑
๑๒ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๒
๑๓ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๒
๑๔ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๓
๑๕ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๓
๑๖ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๓
๑๗ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๓
๑๘ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๕
๑๙ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๕
๒๐ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๖
๒๑ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๑๗
๒๒ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๗
๒๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๘
๒๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๘
๒๕ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๘
๒๖ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๑๙
๒๗ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๐
๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๑
๒๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๒
๓๐ จำแนกพื้นที่เพาะปลูกข้าวตามชั้นความเหมาะสมอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๒
๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๔
๓๒ จุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร	๒๕
๓๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๖
๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๗
๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๗
๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๒๙

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้วยกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

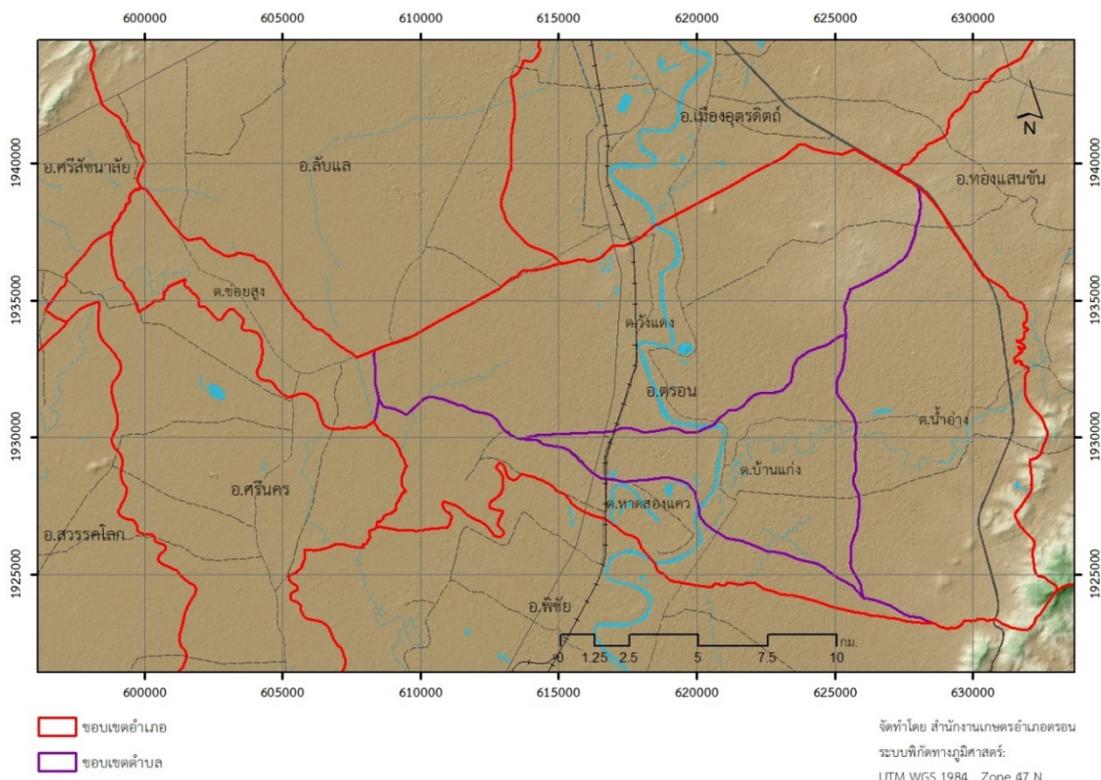
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอตรอน เป็นหนึ่งในจำนวน ๙ อำเภอของจังหวัดอุดรดิตถ์ อำเภอตรอนห่างจากตัวจังหวัดตามทางรถไฟไปทางทิศใต้ประมาณ ๑๖ กิโลเมตร ตามทางรถยนต์ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน มีเนื้อที่ประมาณ ๓๑๔.๕๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๙๖,๕๖๘.๗๕ ไร่

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

อำเภอตรอนมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอลับแล และอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพิชัยจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิจนุโลกและอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ ๑ ขอบเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การบริหารส่วนราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๕ ตำบล ๔๗ หมู่บ้าน ตามตารางที่ ๑

ส่วนที่ ๒ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗ แห่ง ประกอบไปด้วย เทศบาล ๒ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕ แห่ง ดังนี้

- เทศบาลตำบลตรอน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลวังแดง (หมู่ที่ ๔, ๑๐, ๑๒)
- เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านแก่ง (หมู่ที่ ๒, ๓, ๑๐)
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังแดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังแดง
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านแก่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหาดสองแควทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำอ่างทั้งตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลช่อยสูง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช่อยสูงทั้งตำบล

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล หมู่	วังแดง	บ้านแก่ง	น้ำอ่าง	ช่อยสูง	หาดสองแคว
๑	บ้านท่าอวน	บ้านร้องประตู	บ้านเหนือใหญ่	บ้านช่อยสูง	หาดสองแคว
๒	บ้านวังแดง	บ้านแก่ง	บ้านหลวงป่ายาง	บ้านแหลมทอง	หาดสองแคว
๓	บ้านวังแดง	บ้านแก่ง	บ้านเหล่า	บ้านไผ่ลูกช้าง	หาดสองแคว
๔	บ้านวังหิน	บ้านหมู่ ๔ พัฒนา	บ้านค้อกลาง	บ้านดงจันทร์	เด่นสำโรง
๕	บ้านใหม่เขาวงกต	บ้านปากตรอน	บ้านไร่	บ้านแหลมถ่อน	แหลมคูณ
๖	บ้านใหม่โพธิ์เย็น	บ้านพงสะตือ	บ้านท่าดินขาว	บ้านสักลาย	นิคมบึงพาด
๗	บ้านห้วยพิกลทอง	บ้านพงสะตือ	บ้านไชยมงคล	บ้านช่อยสูงใต้	บ้านบึงพาด
๘	บ้านหัวदान	บ้านชำทอง	บ้านไร่น้อย	บ้านปลายราง	
๙	บ้านป่าควง	บ้านหนองบัวแดง	บ้านนา		
๑๐	บ้านใหม่พัฒนา	บ้านวังตะคร้อ	บ้านเนินสวรรค์		
๑๑	บ้านวังแดง ๑๑				
๑๒	วังหินพัฒนา				

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

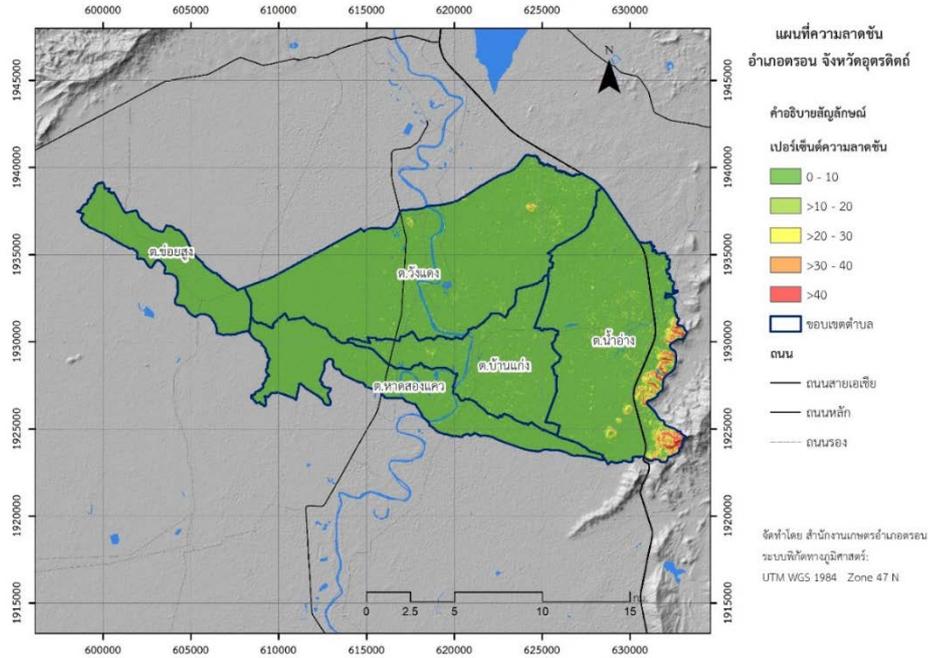
ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต.	เทศบาลตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
วังแดง	๗๑,๕๒๕	๑	๑	๑๒	๓,๓๕๒
บ้านแก่ง	๒๖,๑๒๕	๑	๑	๑๐	๑,๗๑๙
หาดสองแคว	๒๗,๓๔๓.๗๕	๑		๗	๑,๔๗๒
น้ำอ่าง	๕๕,๔๒๕	๑		๑๐	๒,๔๑๓
ช่อยสูง	๑๕,๙๑๘.๗๕	๑		๘	๑,๔๘๓
รวม	๑๙๖,๓๓๗.๕๐	๕	๒	๔๗	๑๐,๔๓๙

หมายเหตุ : ข้อมูลเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๘

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

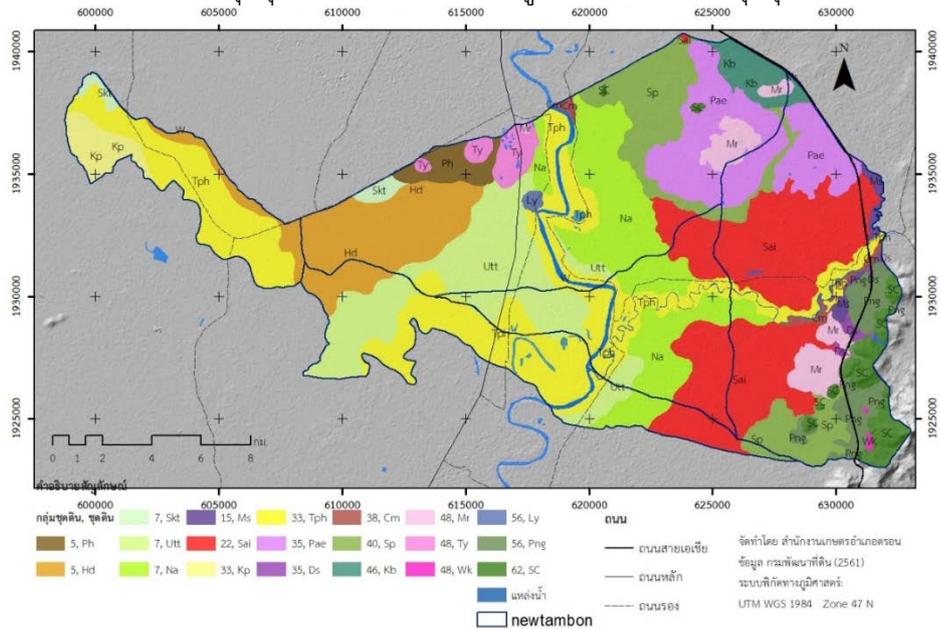
อำเภอตรอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยความลาดชัน ๐-๒๐ % ซึ่งเกิดจากตะกอนน้ำพาบริเวณเนินตะกอนรูปพัด และตะพักลำน้ำ สำหรับพื้นที่ตะวันออกของตำบลน้ำอ่าง จะมีภูเขา สภาพพื้นที่มีความลาดชัน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอตรอนมีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๑๑ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ (ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

- ๑) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
- ๒) ฤดูฝน ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ กลางเดือนพฤษภาคม ถึง กลางเดือนตุลาคม
- ๓) ฤดูหนาว ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ กลางเดือนตุลาคม ถึง กลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน			←————→									
ฤดูฝน					←————→							
ฤดูหนาว	←————→										←————→	

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝน เฉลี่ย (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝน สูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้ง ปี
๒๕๖๔	๑๑๓๔	๑๙.๒	๕๙	กันยายน	๓๖.๖	๑๕.๑	๒๖.๖
๒๕๖๕	๑๔๘๔	๒๑.๕	๖๙	กันยายน	๓๘.๕	๑๖.๘	๒๗.๖
๒๕๖๖	๑๐๔๕	๒๓.๒	๔๕	กันยายน	๔๑.๗	๑๖.๐	๒๙.๐
๒๕๖๗	๑๓๙๕	๑๖.๘	๘๓	กันยายน	๔๓.๒	๑๖.๕	๒๘.๘
๒๕๖๘	๑๗๑๑.๔	๑๕.๘	๑๐๘	กันยายน	๓๙.๕	๒.๙	๒๗.๘

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๙

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอตรอนมีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน หมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

เส้นทาง ๑๒๐๔ และ ๑๒๖๖ เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อระหว่างตำบลวังแดง-บ้านแก่ง-หาดสองแคว

เส้นทาง อต. ๒๐๐๒ เป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบลบ้านแก่งและตำบลน้ำอ่าง เส้นทาง ๑๑๙๖ เป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบลข่อยสูงและตำบลวังแดง นอกจากนี้ยังมีเส้นทางที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเกษตรในพื้นที่

ดังนี้

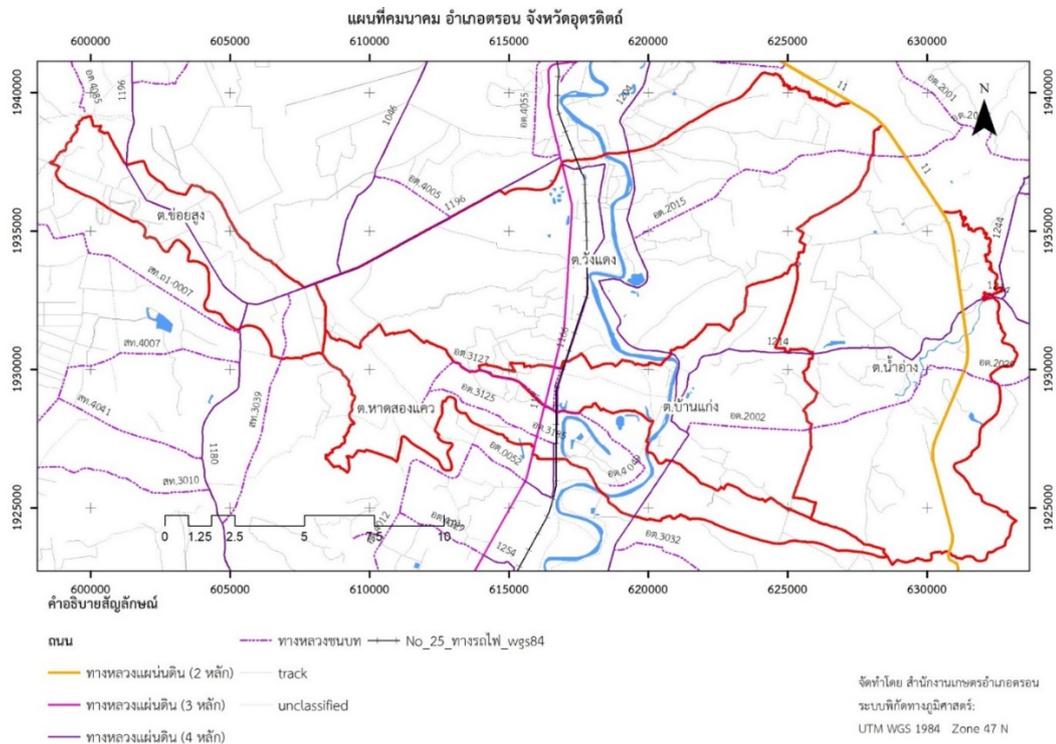
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด

ทางรถไฟ เส้นทางระหว่างอำเภอเมือง อำเภอตรอน และอำเภอพิชัย

ทางรถยนต์ ที่สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

- ทางหลวงแผ่นดินสาย ๑๑ เส้นทางระหว่างจังหวัดอุตรดิตถ์ - พิษณุโลก
- ถนนสาย ๑๑๖๖ เส้นทางระหว่างอำเภอเมือง ตรอน - พิชัย
- ถนนสาย ๑๒๑๔ เส้นทางระหว่างตำบลน้ำอ่าง - อำเภอทองแสนขัน
- ถนนสาย ๒๐๑๕ เส้นทางระหว่างตำบลวังแดง - อำเภอทองแสนขัน

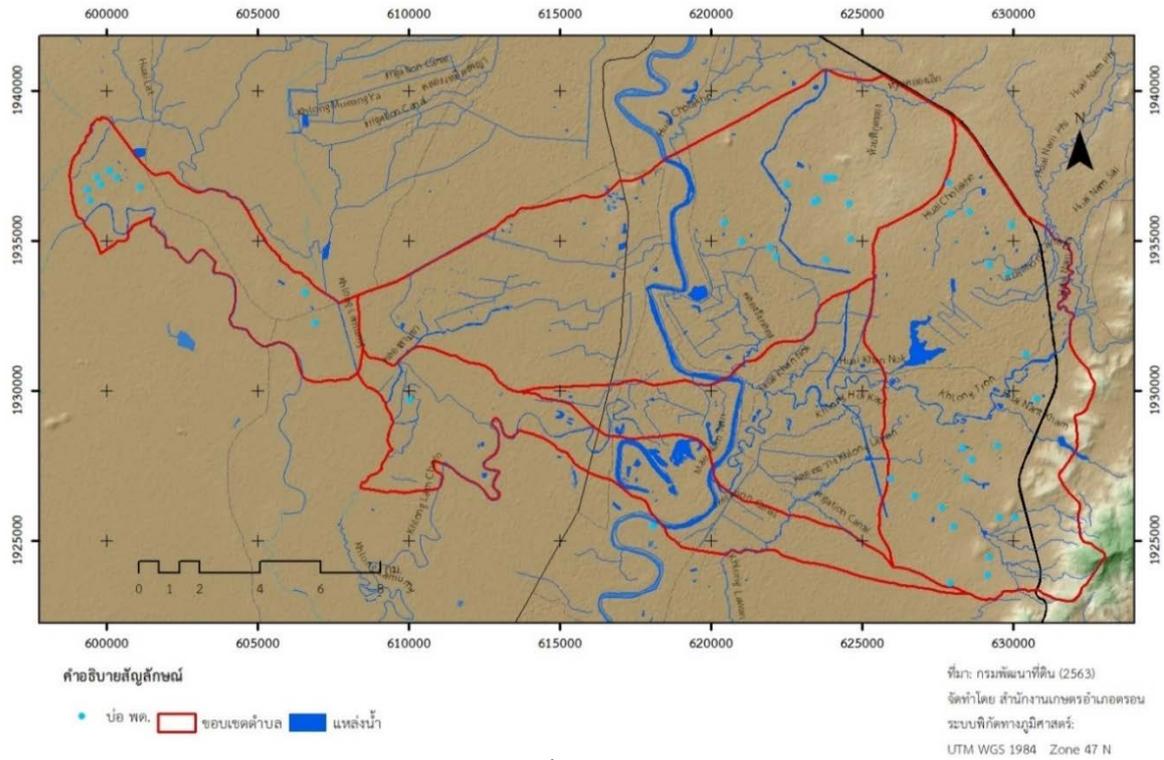

ภาพที่ ๕ เส้นทางคมนาคม อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ (ที่มา : Open Street Map ,พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

อำเภอตรอนมีแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำน่านที่ไหลตั้งแต่ทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก มาจากพื้นที่อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ไหลผ่านกลางพื้นที่ในเขตตำบลวังแดง ตำบลบ้านแก่ง และตำบลหาดสองแควสู่พื้นที่อำเภอพิชัย และมีลำคลองตรอนไหลมาจากทิศตะวันออกผ่านกลางพื้นที่ตำบลน้ำอ่าง ตำบลบ้านแก่งและบรรจบกับแม่น้ำน่านที่ตำบลหาดสองแคว มีคลองพระสวัสดิ์ซึ่งเป็นคลองน้ำที่มาจากพื้นที่อำเภอลับแล ไหลผ่านและพื้นที่ทั่วไป ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นคลองน้ำเล็ก ๆ หนอง บึง ต่างๆ หลายแห่ง ที่สำคัญ ได้แก่ บึงทับกระดาน บึงบอน บึงสกัด บึงพาด

ภาพที่ ๖ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอตรอน
(ที่มา: Open Street Map, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ					รวม	รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับ ประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บ น้ำ	ท่อ ระบาย น้ำ	ฝาย	ระบบส่ง น้ำ	สถานีสูบ น้ำ			
๑	วังแดง	๑				๘	๙	๑.๐๖	๓๑,๐๐๐
๒	บ้านแก่ง					๖	๖		๑๖,๕๐๐
๓	หาดสองแคว					๓	๓		๑๐,๐๐๐
๔	น้ำอ่าง	๒				๓	๕	๓.๘	๘,๔๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ.๒๕๖๙

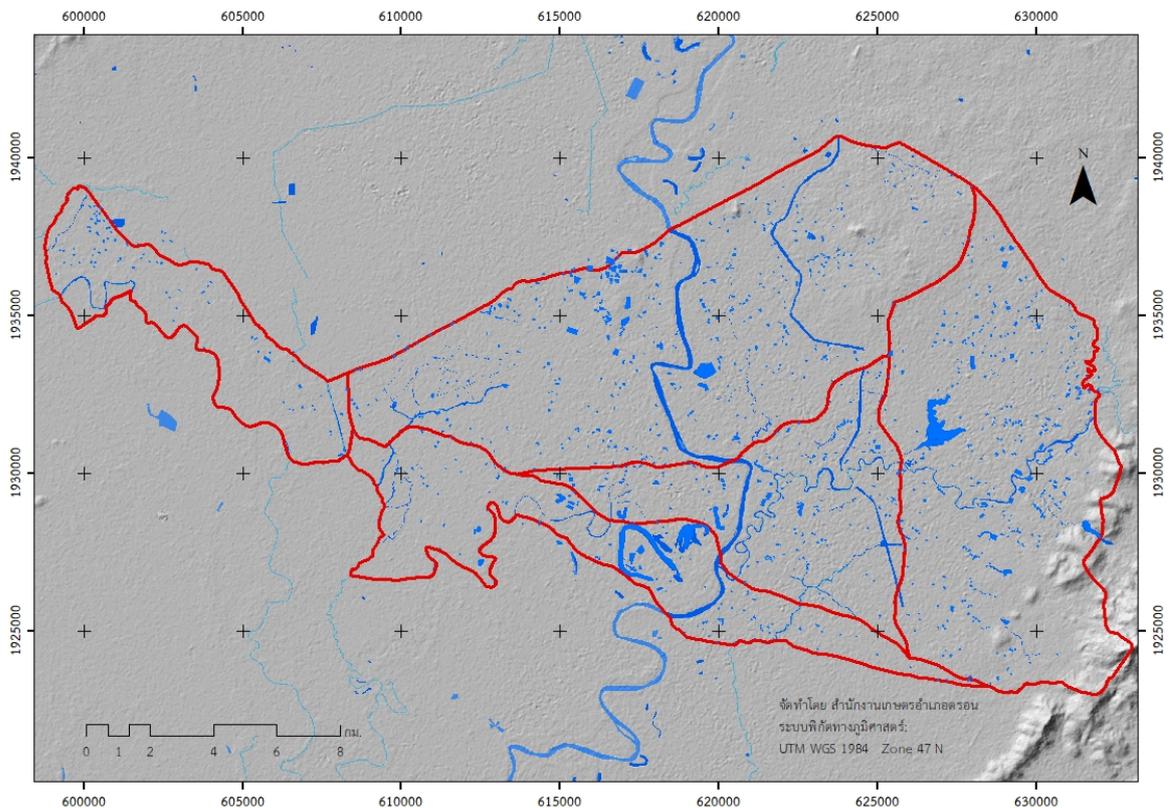
๒) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	วังแดง	๔๕๐	๔๙๐			๔๕๐	๔๙๐
๒	บ้านแก่ง	๑๔๐	๑๕๕			๑๔๐	๑๕๕
๓	หาดสองแคว	๙๕	๑๐๕			๙๕	๑๐๕
๔	น้ำอ่าง	๓๔๐	๓๕๘			๓๔๐	๓๕๘
๕	ข่อยสูง	๙๐	๙๔			๙๐	๙๔
๖	รวม	๑,๑๑๕	๑,๒๐๒	๐	๐	๑,๑๑๕	๑,๒๐๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดุทรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอดุทรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

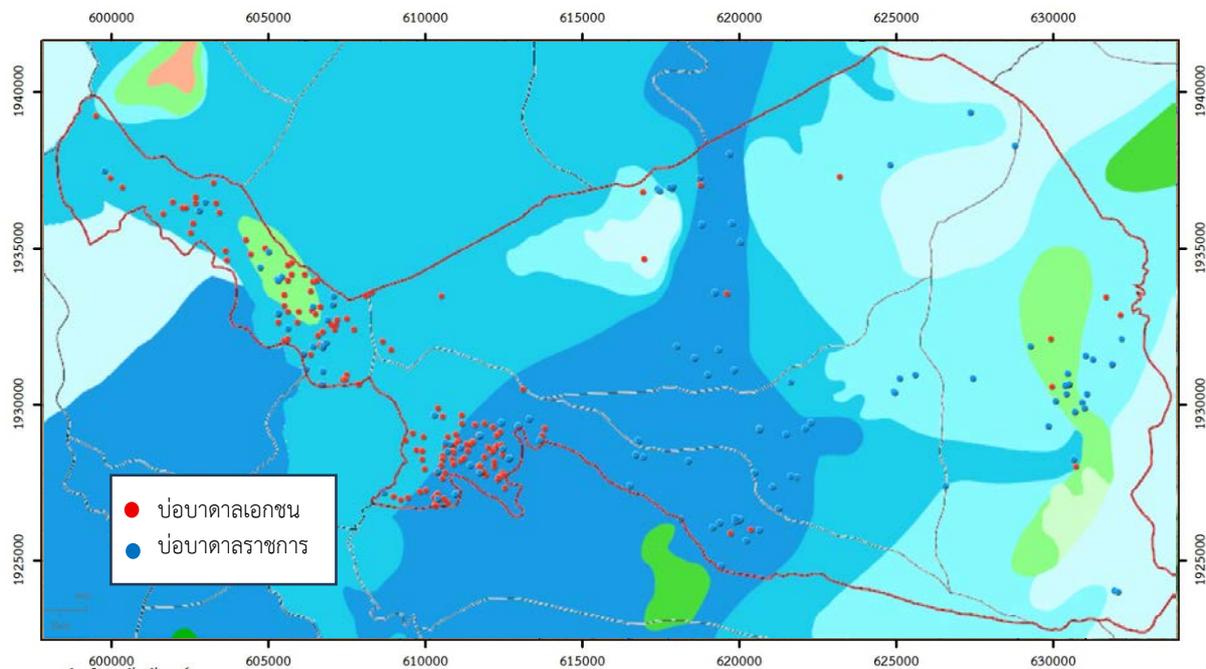
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดุทรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	วังแดง	๓๐	๑๘	๔๘
๒	บ้านแก่ง	๑๗	๑๗	๓๔
๓	หาดสองแคว	๑๒๒	๑๑	๑๓๓
๔	น้ำอ่าง	๒๘	๒๐	๔๘
๕	ข่อยสูง	๘๓	๑๖	๙๙
	รวม	๒๘๐	๘๒	๓๖๒

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ. ๒๕๖๙

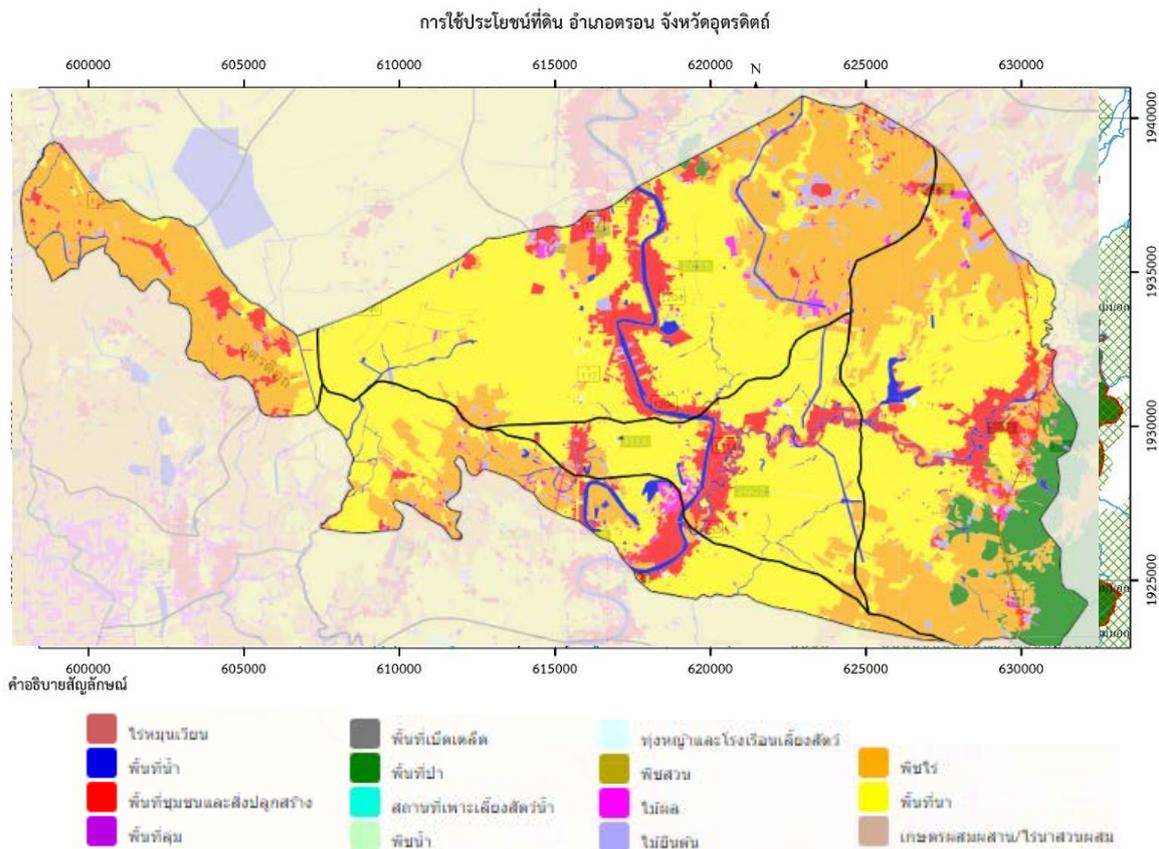
ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี
 (ที่มา : http://smartgis.dgr.go.th/dgr_gis/map/, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๙ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่นา	๙๕,๕๙๒.๗๑	๔๙.๑๙
พืชไร่	๕๙,๖๑๑.๑๔	๓๐.๖๗
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๘,๔๗๘.๕๒	๙.๕๑
พื้นที่ป่า	๗,๒๖๓.๖๓	๓.๗๔
พื้นที่น้ำ	๖,๐๒๑.๑๑	๓.๑๐
ไม่ย่นต้น	๓,๖๗๗.๙๗	๑.๘๙
ไม้ผล	๒,๙๐๕.๗๗	๑.๕๐
พืชสวน	๒๙๐.๘๘	๐.๑๕
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๒๘๗.๖๗	๐.๑๕
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๒๑๓.๓๙	๐.๑๑
พื้นที่น้ำ	๑๐.๑๘	๐.๐๑
รวม	๑๙๔,๓๕๒.๙๗	๑๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ., ๒๕๖๕

ภาพที่ ๙ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอตรอน มีอาชีพหลักคือ การประกอบอาชีพเกษตร มีพื้นที่การเกษตร ๑๑๙,๒๑๗.๓๖ ไร่ (ร้อยละ ๖๐.๗๒ ของพื้นที่อำเภอ) โดยปัจจุบันอำเภอตรอนไม่ได้อยู่ในพื้นที่เขตชลประทาน

ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ อำเภอตรอน ปี ๒๕๖๘

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							รวม
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ข้าวโพดฯ	ไม้ผล	ปาล์มฯ	
วังแดง	๗๑,๕๒๕.๐๐	๓๓,๒๑๔.๐๒	๒,๑๗๘	๒,๓๕๕.๕๑	๑๘.๕	๒,๘๑๔.๒๔	๖๑๑.๕๓	๗๙	๔๑,๒๗๐.๘๐
น้ำอ่าง	๕๕,๔๒๕.๐๐	๑๗,๙๖๕.๙๒	๘,๓๑๘	๑,๕๓๕.๘๓	๔๐.๕	๒,๖๖๕.๔๐	๑๗๗.๓	๑๗	๓๐,๗๑๙.๙๕
บ้านแก่ง	๒๖,๑๒๕.๐๐	๑๙,๔๖๐.๕๓	๑,๐๘๘	๑๔.๕	-	๔๘๗.๗๕	๑๘๐.๗๕	-	๒๑,๒๓๑.๕๓
หาดสองแคว	๒๗,๓๔๓.๗๕	๑๑,๑๒๒.๒๐	๒,๑๗๘	-	๓๘	๘๘๔.๒๕	๔๕๓.๕	-	๑๔,๖๗๕.๙๕
ข่อยสูง	๑๕,๙๑๘.๗๕	๒,๙๔๓.๑๓	๗,๗๙๕	๑๒.๒๕	-	๒๕๑.๒๕	๓๑๗.๕	-	๑๑,๓๑๙.๑๓
รวม	๑๙๖,๓๓๗.๕๐	๘๔,๗๐๕.๘๐	๒๑,๕๕๗.๐๐	๓,๙๑๘.๐๙	๙๗.๐๐	๗,๑๐๒.๘๙	๑,๗๔๐.๕๘	๙๖	๑๑๙,๒๑๗.๓๖

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๑ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (ราย)	จำนวน (ตัว)					
		โคเนื้อ	กระบือ	แพะ	สุกร	ไก่ไข่	เป็ดไข่
วังแดง	๔๖๖	๔๒๗	๒๓๖	๑๔๔	๑๔	๘๐,๕๑๕	๐
บ้านแก่ง	๔๖๐	๓๑๐	๑๓๔	๐	๓๖	๑,๓๗๗,๗๙๐	๒๕
หาดสองแคว	๒๒๒	๓๘	๓๗	๐	๑๒๗	๑๗๑,๕๐๐	๑๐
น้ำอ่าง	๕๓๐	๙๕๖	๖๔๐	๐	๒๗๕	๔๒,๐๐๐	๓
ข่อยสูง	๑๕๓	๖๑	๒๑	๑๕	๐	๘๓	๐
รวมทั้งสิ้น	๑,๘๓๑	๑,๗๙๒	๑,๐๖๘	๑๕๙	๔๕๒	๑,๖๗๑,๘๘๘	๓๘

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙

ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น

- จงกิมฟาร์ม ๗๒/๕ ม.๖ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- ชนะฟาร์ม ๑๒๕/๑ ม.๔ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- ชัยยุทธ์ฟาร์ม ๒๓/๑๑ ม.๖ ต.น้ำอ่าง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- อุตรดิตถ์เมธาฟาร์ม ๓ ม. ๒ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- นายพันฟาร์ม ๑๓๕/๓ ม.๕ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- น้ำค้างฟาร์ม ๑๒๕ ม.๕ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- นิพนธ์ฟาร์ม ๒๖/๓ ม.๔ ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- ปิปีฟาร์ม ๖๑ ม.๖ ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- ฟาร์มปรีชา ๒๗/๑ ม.๔ ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- มานพฟาร์ม ๘๘ ม.๔ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์

- ราชนัดต์ฟาร์ม ๑๔๓ ม.๕ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- ลุงคุ่มฟาร์ม ๑๔๑ ม.๕ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- สมพรฟาร์ม ๑๓๕/๑๒ ม.๕ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- สำราญฟาร์ม ๑๔๕ ม.๕ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์
- พีแอล ฟาร์ม กรู๊ป ๔/๑ ม.๒ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กึ่งทะเล	กึ่งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
ช่อยสูง	๑๕๓	-	-	-	๑๕๓	-	-
น้ำอ่าง	๑๙	-	-	-	๑๙	-	-
บ้านแก่ง	๔๗	-	-	-	๔๗	-	-
วังแดง	๒๑๒	-	-	-	๒๑๒	-	๒
หาดสองแคว	๖๐	-	-	-	๖๐	-	๑
รวมทั้งหมด	๔๙๑	-	-	-	๔๙๑	-	๓

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

ไม่มี

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) คราวเรือนเกษตรกรและประชากร

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	วังแดง	๓,๓๕๒	๑,๗๕๙	๔,๐๖๕	๔,๔๐๔	๘,๔๖๙
๒	บ้านแก่ง	๑,๗๑๙	๑,๐๕๐	๒,๓๖๗	๒,๔๗๐	๔,๘๓๗
๓	หาดสองแคว	๑,๔๗๒	๕๗๗	๑,๘๘๙	๒,๐๙๓	๓,๙๘๒
๔	น้ำอ่าง	๒,๔๑๓	๑,๒๘๗	๓,๖๒๒	๓,๘๒๘	๗,๔๕๐
๕	ช่อยสูง	๑,๔๘๓	๔๙๐	๑,๙๓๙	๒,๐๗๗	๔,๐๑๖
	รวม	๑๐,๔๓๙	๕,๑๖๓	๑๓,๘๘๒	๑๔,๘๗๒	๒๘,๗๕๔

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๔ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ช่วงอายุ	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๔๙๙	๒๙.๓๖
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๗๓๑	๓๓.๙๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๑๑๒	๒๑.๗๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๕๒๐	๑๐.๑๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๓๕	๔.๖๐
๑๘ - ๒๕ ปี	๘	๐.๑๖
รวม	๕,๑๐๕	๑๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๕ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๔,๘๐๙.๐๐	๙๔.๒๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๙๖	๕.๗๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๓,๘๕๖.๐๐	๙๑,๖๑๕.๐๐	๕๓.๙๑
อื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี)	๙๕๐.๐๐	๑๕,๕๑๐.๐๐	๑๓.๒๘
เช่า	๒,๓๙๖.๐๐	๕๙,๐๔๗.๐๐	๓๒.๘๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ประเภทเอกสารสิทธิ์(ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๓,๑๘๑.๐๐	๘๑๔.๐๐	๑๔.๐๐	๕๑๖.๐๐	๓,๘๕๖.๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายอาชีพ ได้แก่ การปลูกอ้อย การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การปลูกมันสำปะหลัง และอื่น ๆ ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกร โดยเฉลี่ยเกษตรกรจะมีรายได้ในภาคเกษตรประมาณ ๒๒๓,๖๙๔.๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี รายได้นอกภาคการเกษตร ประมาณ ๑๑๘,๕๔๑ บาท/ครัวเรือน/ปี (Farmer Analytic System of Thailand, ๒๕๖๗) สำหรับรายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร เฉลี่ย ๑๓๕,๘๕๑.๗๒ บาท/ครัวเรือน/ปี ส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่าย ในการอุปโภค บริโภค ที่จำเป็น เฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๕๙,๙๒๔.๒๗ บาท รองลงมาคือต้นทุนการผลิต ๓๘,๔๓๐.๕๖ บาท การชำระหนี้สิน ๒๕,๘๘๒.๒๗ บาท และเรื่องอุปโภค บริโภคที่ไม่จำเป็น ๑๑,๖๑๔.๖๑ บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตรอน, ๒๕๖๔)

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรโดยทั่วไปรายรับและรายจ่ายจะไม่เท่าเทียมกันหากมีการวิเคราะห์โดยละเอียดแล้วพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีหนี้สินที่เป็นหนี้ที่เป็นตัวเงินทั้งในและนอกระบบโดยเฉลี่ยเกษตรกรจะเป็นหนี้สินประมาณ ๑๑๗,๘๓๗ บาทต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในการอุปโภค บริโภค และใช้เป็นต้นทุนการผลิตสำหรับแหล่งสินเชื่อกที่เกษตรกรใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพทั้งในและนอภาคเกษตรที่สำคัญได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ ญาติพี่น้อง และอื่น ๆ

จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาทต่อปี ร้อยละ ๓๗.๑๘ สำหรับข้อมูลหนี้สินพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สิน ๖๐,๐๐๐-๑๑๙,๙๙๙ บาทต่อปี ร้อยละ ๓๗.๕๐

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ ๙๙ เปอร์เซ็นต์ ศาสนาอื่น ๆ อีกประมาณ ๑ เปอร์เซ็นต์ มีสถาบันหรือองค์กรทางศาสนา เช่น วัด ที่พักสงฆ์

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ประเพณีสำคัญของตำบล คือ ตักบาตรเทโว รำกลองยาว การจัดงานประเพณีไหลแพไฟเฉลิมพระเกียรติ และพิธีขอขอบคุณพืชพันธุ์ธัญญาหารและสายน้ำ ในวันที่ ๓ - ๕ ธันวาคม โดยพิธีขอขอบคุณพืชพันธุ์ธัญญาหาร เป็นการแสดงออกถึงการขอบคุณพืชพันธุ์ธัญญาหารและแม่น้ำที่ทำให้ราษฎรอำเภอตรอน ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีพืช ผัก ผลไม้ อุดมสมบูรณ์ตลอดมา ตราบเท่าทุกวันนี้ โดยจะถือเอา วันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคมหาราช แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช และพิธีย้อนรำลึกเส้นทางประวัติศาสตร์รัชกาลที่ ๕ เสด็จเมืองตรอนตรินธุ์ ในอดีตเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๔ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ แห่งบรมราชจักรีวงศ์ได้เสด็จทางชลมารค เพื่อดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎรทางภาคเหนือ ได้เสด็จพักค้างแรมที่เมืองตรอนตรินธุ์ ๑ คืน วันรุ่งขึ้นจึงเสด็จต่อไปยังบางโพธิ์ ท่าอิฐ ซึ่งต่อมาคือ จังหวัดอุตรดิตถ์ในปัจจุบัน อำเภอตรอนจึงจัดงานรำลึกถึงวันที่เสด็จเมืองตรอนตรินธุ์ทุกวันที่ ๒๒ ตุลาคม ที่วัดหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว นอกจากนี้ ยังมีประเพณีสลากภัต ประเพณีสงกรานต์ที่ตำบลน้ำอ่าง ประเพณีตักบาตรเทโวในวันออกพรรษา ที่ตำบลวังแดง ตำบลบ้านแก่ง และตำบลหาดสองแคว

อำเภอตรอนเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรม ๓ วัฒนธรรมที่เด่นชัด ได้แก่ ๑) วัฒนธรรมล้านนา-ไทยวน พบในพื้นที่ตำบลน้ำอ่าง ๒) วัฒนธรรมล้านช้าง หรือ ลาวเวียง พบในตำบลหาดสองแควและตำบลวังแดงบาง หมู่บ้าน ๓) วัฒนธรรมไทยสุโขทัย พบในตำบลบ้านแก่งและตำบลข่อยสูง

๑.๒. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	แห่ง	สมาชิก	แห่ง	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
วังแดง			๓	๑๗๔	๐	๐	๑๖	๒๑๖	๔	๑๑,๑๓๖	๓	๓๙๘
บ้านแก่ง			๑	๑๐	๑	๒๕	๒	๖๘	๑	๖๑๖	๔	๑,๒๓๗
น้ำอ่าง			๑	๑๐	๐	๐	๕	๑๓๓	๔	๑,๔๘๐	๑	๗๒
หาดสองแคว	๑	๓๐	๒	๓๖	๒	๕๐	๕	๘๗	-	-	๑	๒๐๙
ข่อยสูง			๒	๒๐	๐	๐	๓	๖๕	-	-	๑	๑๒๗
รวม	๑	๓๐	๙	๒๕๐	๓	๗๕	๓๑	๕๖๙	๙	๑๓,๒๓๒	๑๐	๒,๐๔๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๙ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
ผ้าและเครื่องแต่งกาย	๑๔๒
อาหาร	๑๑๒
ของใช้ๆ	๔๙
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๒๒
เครื่องดื่ม	๗
รวม	๓๓๒

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๒๐ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพรเพื่อเพิ่มมูลค่าและป้องกันโรค	๗	หาดสองแคว	๑๗
วิสาหกิจชุมชนเพชรน้ำผึ้ง	๖	วังแดง	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปข้าวเกรียบ หมู่ ๕ ต.หาดสองแคว	๕	หาดสองแคว	๑๔
วิสาหกิจชุมชนสวนจิตรัตร์ตนพร	๘	ข่อยสูง	๑๐
วิสาหกิจชุมชนบ้านไร่น้อย หมู่ ๘	๘	น้ำอ่าง	๓๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตมะม่วงพันธุ์ดีบ้านสักลาย	๖	ข่อยสูง	๑๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชผักทำอวน	๑	วังแดง	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวไร่อ้อยแปลงใหญ่บ้านน้ำอ่าง	๔	น้ำอ่าง	๒๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วง/ไม้และไม้ผลเศรษฐกิจครบวงจร	๑	วังแดง	๕๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มราชพฤกษ์วังแดง หมู่ ๑	๑	วังแดง	๘
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังบ้านห้วยพิกุลทอง	๗	วังแดง	๓๐
วิสาหกิจชุมชนปลาไร่บดสับอำเภอตรอน	๑๐	วังแดง	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารทางการเกษตรบ้านหาดสองแคว หมู่ที่ ๒	๒	หาดสองแคว	๒๕
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปหมู ๗ ดงชุม	๗	หาดสองแคว	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ม.๘ บ้านแก่ง	๘	บ้านแก่ง	๒๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มลีลาวดี	๑	วังแดง	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านน้ำอ่าง	๙	น้ำอ่าง	๔๒
วิสาหกิจชุมชนบ้านมั่นคงเศรษฐกิจพอเพียง ต.วังแดง	๑๑	วังแดง	๑๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านข่อยสูง	๗	ข่อยสูง	๔๔
วิสาหกิจชุมชนหมูสวรรค์ ๕	๕	น้ำอ่าง	๒๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านหัวदान	๘	วังแดง	๘
วิสาหกิจชุมชนการเกษตรบ้านพิกุลทอง	๗	วังแดง	๑๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี	๕	วังแดง	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทำนาโยนกกล้า	๑	วังแดง	๘
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลบ้านแก่ง	๕	บ้านแก่ง	๓๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโฮมสเตย์บ้านหาดสองแคว	ที่ ๓	หาดสองแคว	๑๖
วิสาหกิจชุมชนเพชรเมืองตรอน	๑๐	วังแดง	๑๑
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวเมืองตรอน	๕	วังแดง	๗
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวบ้านวังหิน	๔	วังแดง	๑๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไท-ยวน น้ำอ่าง	๒	น้ำอ่าง	๙
วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงปลานิล-ทับทิม ลำน้ำน่าน จ.อุดรธานี	๑๐	วังแดง	๗

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๗

ตารางที่ ๒๑ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
แม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรหมู่ที่ ๖ ตำบลหาดสองแคว	๖	หาดสองแคว	๑๐
แม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหาดสองแควหมู่ที่ ๒	๒	หาดสองแคว	๒๖
แม่บ้านเกษตรกร ต.ช้อยสูง	๗	ช้อยสูง	๑๐
แม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านสักกลาย	๖	ช้อยสูง	๑๐
แม่บ้านเกษตรกรบ้านชำทอง ต.บ้านแก่ง	๘	บ้านแก่ง	๑๐
แม่บ้านเกษตรกร ต.น้ำอ่าง	๖	น้ำอ่าง	๑๐
แม่บ้านเกษตรกร หมู่ ๑๐ วังแดง	๑๐	วังแดง	๒๕
แม่บ้านเกษตรกรบ้านใหม่โพธิ์เย็น	๖	วังแดง	๑๕๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านวังแดง๒	๒	วังแดง	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหาดสองแคว	๒	หาดสองแคว	๒๓
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านบึงพาด	๗	หาดสองแคว	๒๗
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนตรอนตรีสินธ์	๒	บ้านแก่ง	๒๕

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ที่	กลุ่มเกษตรกร	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
		หมู่ที่	ตำบล	
๑	กลุ่มเกษตรกรทำนาช้อยสูง	๗	ช้อยสูง	๑๓๒
๒	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๓	น้ำอ่าง	๑๒๓
๓	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๕	บ้านแก่ง	๕๘๕
๔	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๘	บ้านแก่ง	๘๕
๕	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๖	บ้านแก่ง	๒๑๑
๖	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๑	บ้านแก่ง	๒๖๓
๗	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๖	วังแดง	๙๔
๘	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๕	วังแดง	๑๓๗
๙	กลุ่มเกษตรกรทำน่าน้ำอ่าง	๓	วังแดง	๓๘๘
๑๐	กลุ่มเกษตรกรทำนาหาดสองแคว	๔	หาดสองแคว	๒๒๓
๑๑	สหกรณ์การเกษตรบ้านวังตะคร้อจำกัด	๑๐	บ้านแก่ง	๖๑๖
๑๒	สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินน้ำอ่างจำกัด	๙	น้ำอ่าง	๓๕๐
๑๓	สหกรณ์การเกษตรเมืองตรอนจำกัด	๒	วังแดง	๙,๙๒๘
๑๔	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านไชยมงคลจำกัด	๙	น้ำอ่าง	๓๕๓
๑๕	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านน้ำอ่างจำกัด	๔	น้ำอ่าง	๔๕๐
๑๖	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านไร่จำกัด	๕	น้ำอ่าง	๓๒๗
๑๗	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านวังหินจำกัด	๔	วังแดง	๔๙๗
๑๘	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าวังแดง ๒ จำกัด	๒	วังแดง	๖๓๑
๑๙	สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์วังแดงจำกัด	๔	วังแดง	๘๐

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
วังแดง	๑	๖	๐	๑	๑	๔	๑	๐	๑
บ้านแก่ง	๐	๓	๑	๑	๑	๐	๐	๐	๑
น้ำอ่าง	๐	๔	๑	๐	๑	๑๐	๑	๐	๑
หาดสองแคว	๐	๓	๐	๐	๑	๔	๐	๐	๑
ข่อยสูง	๐	๕	๑	๑	๑	๙	๐	๐	๑
รวม	๑	๒๑	๓	๓	๑	๒๗	๒	๐	๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล	เกษตร หมู่บ้าน	หมอดิน อาสา	อาสา ปศุสัตว์	ประมง อาสา	อาสาสมัคร สหกรณ์	สารวัตร เกษตรอาสา	ครูบัญชี อาสา	ชาวนา อาสา	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน	อาสาสมัคร ฝนหลวง
ข่อยสูง	๘	๑๐	๗	๔	๑		๑			๑
น้ำอ่าง	๑๐	๑๑	๙	๕	๑				๖	
บ้านแก่ง	๑๐	๑๐	๑๓	๔	๓	๑	๑			๑
วังแดง	๑๒	๑๕	๑๒	๑๓	๑๐	๑	๓	๑	๒	
หาดสองแคว	๗	๘	๓	๑๒	๒	๓				๑
รวม	๔๗	๕๔	๔๔	๓๘	๑๗	๕	๕	๑	๘	๓

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอตรอน มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอตรอน มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๖๐ คน

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล	จำนวน	องค์ความรู้
วังแดง	๑๐	ด้านการแปรรูปอาหาร ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านศิลปกรรม ด้านการเกษตร ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านหัตถกรรม การทำไม้กวาด การทำปูนปั้น
บ้านแก่ง	๑๕	ด้านเกษตรกรรม ด้านการแพทย์ไทย ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านศิลปกรรม ด้านหัตถกรรม
น้ำอ่าง	๑๒	ด้านผ้าทอ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ตำบล	จำนวน	องค์ความรู้
หาดสองแคว	๑๒	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง สมุนไพร ฟ้าทอ แปรรูป หัตถกรรม ด้านภาษา และวรรณกรรม ศิลปวัฒนธรรม
ช้อยสูง	๑๑	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง สมุนไพร เครื่องจักรสาน ศิลปวัฒนธรรม

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(ก) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๖ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอตรอน
จังหวัดอุตรดิตถ์

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว	๑๑	วังแดง
๑	ศคช. บ้านใหม่โพธิ์เย็น	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศคช.)	๖	วังแดง
๒	ศจช.บ้านแก่ง	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๕	บ้านแก่ง
๓	ศจช.บ้านท่าดินขาว	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๖	น้ำอ่าง
๔	ศูนย์เรียนรู้สหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน	ศูนย์เรียนรู้ด้านสหกรณ์	๒	วังแดง
๕	ศูนย์เรียนรู้บ้านสวนปัญญา	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๔	วังแดง
๖	ศูนย์เรียนรู้บ้านใหม่เขาวงกต	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๕	วังแดง
๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ	๓	วังแดง
๘	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ ๒ บ้านหาดสองแคว	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร	๒	หาดสองแคว
๙	ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๗	ช้อยสูง
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เรือนพฤษาปาลายรางบน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ	๘	ช้อยสูง
๑๑	ศูนย์เรียนรู้การขยายพันธุ์ไม้ผล/ไม้	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑	วังแดง
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่อริยะ	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๑	หาดสองแคว
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๕	ช้อยสูง
๑๔	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมงห้วยคั่นนอก	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๒	บ้านแก่ง
๑๕	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมงสวนแมลงปอ	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๘	วังแดง
๑๖	บ้านสวนปาริชาติ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ	๖	น้ำอ่าง
๑๗	เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านสักลาย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ	๖	ช้อยสูง
๑๘	อ้อยแปลงใหญ่บ้านไร่	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๕	น้ำอ่าง
๑๙	บ้านสวนเกษตร “สมชัยฟาร์ม”	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ	๑	หาดสองแคว
๒๐	ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงแพะ	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๒	ช้อยสูง
๒๑	ศูนย์เรียนรู้สัตว์น้ำจืดบ้านตอยแก้ว	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๕	น้ำอ่าง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(ค) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

อำเภอตรอน มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๒ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก	พื้นที่ (ไร่)
๑	บ้านแก่ง	แปลงใหญ่ข้าวบ้านแก่ง	ข้าว	๔๐	๘๙๑.๗๕
๒	วังแดง	แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน จำกัด	ข้าว	๑๑๐	๑,๙๓๕
๓	น้ำอ่าง	แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน	ข้าว	๕๘	๑,๒๐๗
๔	น้ำอ่าง	แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์ผู้ใช้น้ำสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านไร่ จำกัด	ข้าว	๓๑	๔๒๗.๒๕
๕	วังแดง	แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์ผู้ใช้น้ำด้วยไฟฟ้าบ้านวังหิน จำกัด	ข้าว	๖๘	๙๗๕
๖	วังแดง	แปลงใหญ่ปลาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง ม.๒	ข้าว	๓๘	๒.๔๕
๗	วังแดง	แปลงใหญ่ไม้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วง/ไม้ฯ	มะม่วง	๕๐	๔๔๐
๘	วังแดง	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง	มันฯ	๓๓	๔๑๕.๒๕
๙	น้ำอ่าง	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน บ้านไร่ ตำบลน้ำอ่าง อำเภอตรอน ฯ	อ้อยโรงงาน	๓๖	๗๒๖.๕
๑๐	น้ำอ่าง	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน ชุมชนน้ำอ่าง ตำบลน้ำอ่าง อำเภอตรอน	อ้อยโรงงาน	๓๒	๕๘๒.๗๕
๑๑	ข่อยสูง	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน บ้านสีกลาย ตำบลน้ำอ่าง อำเภอตรอน ฯ	อ้อยโรงงาน	๓๑	๔๓๐.๕๐
๑๒	ข่อยสูง	แปลงใหญ่ข้าว บ้านข่อยสูง ตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน	ข้าว	๓๖	๕๕๔.๗๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[/] น้ำฝน [/]ชลประทาน [/] บ่อน้ำบาดาล [/] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ) แม่น้ำน่าน คลองตรอน

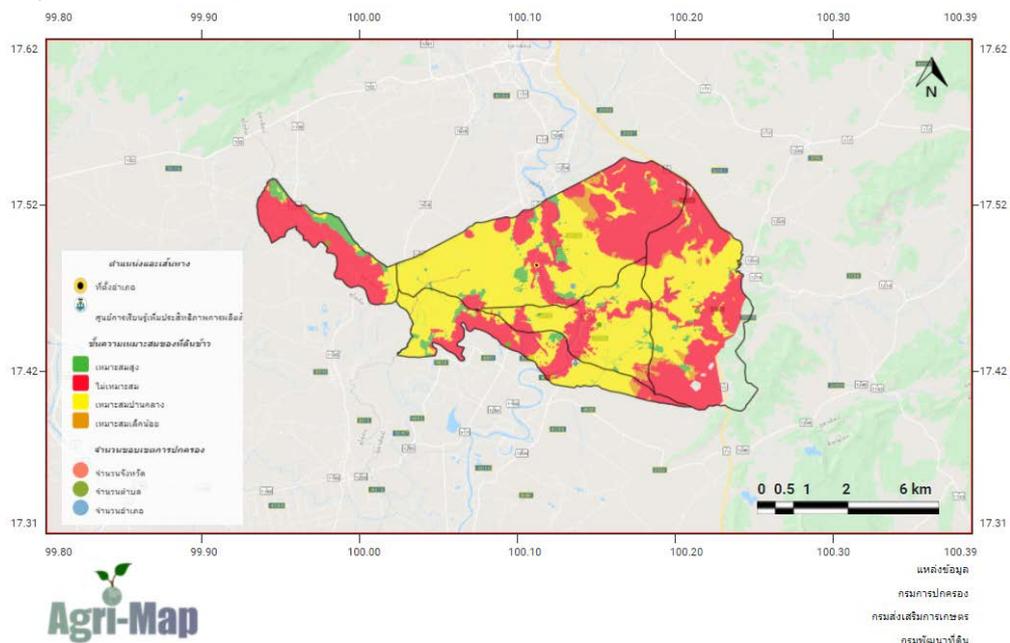
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมสูง (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวม	๘,๙๕๘	๙๐,๕๓๕.๓	๔,๔๘๗.๑๙	๘๓,๔๗๕.๕๑	๑๘๗,๔๕๖
ข่อยสูง	๒,๕๓๐.๖๘	๑,๘๒๕.๓	-	๑๒,๙๑๗.๕	๑๗,๒๗๓.๔๘
น้ำอ่าง	๙๕๔.๖๕	๑๘,๖๓๔.๗	๑,๖๙๖.๒๘	๒๕,๐๖๙.๘	๔๖,๓๕๕.๔๓
บ้านแก่ง	๙๑๑.๘๘	๑๘,๕๙๒.๔	๔๐๙.๗๕	๖,๗๒๔.๙๘	๒๖,๖๓๙.๐๑
วังแดง	๓,๑๕๑.๘	๓๗,๔๐๘.๗	๒,๐๒๓.๔๘	๒๘,๗๙๘.๙	๗๑,๓๘๒.๘๘
หาดสองแคว	๑,๔๐๘.๙๙	๑๔,๐๗๔.๒	๓๕๗.๖๘	๙,๙๖๔.๓๓	๒๕,๘๐๕.๒

ที่มา: Agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๑๐ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

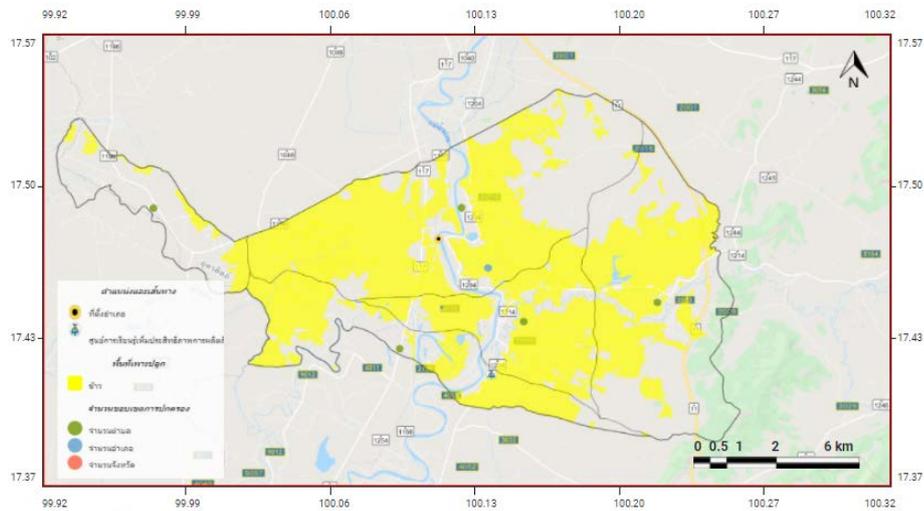
(ที่มา: Agri-map-online.moac.go.th., พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๒๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
ข่อยสูง	๒๐๓	๓,๑๘๔	๓,๑๔๔	๒,๑๖๙.๓๖	๖๙๐
น้ำอ่าง	๑,๒๔๗	๑๗,๖๐๖	๑๗,๔๕๖	๑๒,๐๔๔.๖๔	๖๙๐
บ้านแก่ง	๑,๐๔๖	๑๙,๑๓๙	๑๙,๑๑๖	๑๓,๑๙๐.๐๔	๖๙๐
วังแดง	๑,๙๗๕	๓๓,๐๑๙	๓๒,๘๑๙	๒๒,๖๔๕.๑๑	๖๙๐
หาดสองแคว	๖๕๙	๑๐,๘๐๑	๑๐,๖๘๑	๗,๓๖๙.๘๙	๖๙๐
	๕,๑๓๐	๘๓,๗๔๙	๘๓,๒๖๑	๕๗,๔๑๙.๐๔	๖๙๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

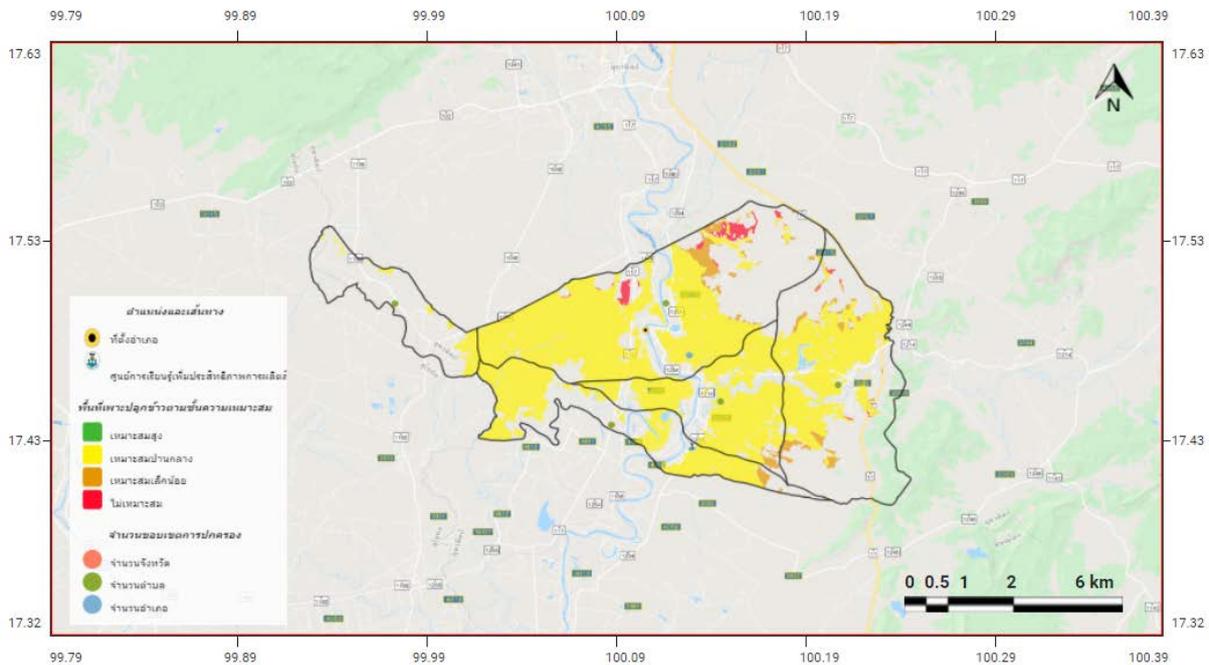
(ที่มา : Agri-map-online.moac.go.th., พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๐ จำแนกพื้นที่เพาะปลูกข้าวตามชั้นความเหมาะสมอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมสูง (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
รวม	๒๖.๔๔	๘๘,๔๕๕.๗๐	๔,๔๘๗.๑๙	๑,๗๗๕.๖๖	๙๔,๗๔๓.๙๙
ต.ข่อยสูง	-	๑,๘๒๕.๓๐			๑,๘๒๕.๓๐
ต.น้ำอ่าง	-	๑๗,๗๐๓.๒๐	๑,๖๙๖.๒๘	๑๓๘.๕๕	๑๙,๕๓๘.๐๓
ต.บ้านแก่ง	-	๑๗,๙๗๘.๔๐	๔๐๙.๗๕		๑๘,๓๘๘.๑๕
ต.วังแดง	๒๖.๔๔	๓๖,๘๙๐.๔๐	๒,๐๒๓.๔๘	๑,๖๓๗.๑๑	๔๐,๕๗๗.๔๓
ต.หาดสองแคว	-	๑๔,๐๕๗.๔๐	๓๕๗.๖๘		๑๔,๔๑๕.๐๘

ที่มา : Agri-map-online.moac.go.th., พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่เพาะปลูกข้าวตามชั้นความเหมาะสมอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
(ที่มา : Agri-map-online.moac.go.th, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกในพื้นที่อำเภอตรอนได้แก่ พันธุ์ข้าวหอมปทุม รองลงมาคือ เขียวรุ่ง พิษณุโลก ๘๐ และ กข๘๕ ตามลำดับ ซึ่งตำบลน้ำอ่างจะนิยมปลูกข้าวเหนียว ส่วนตำบลอื่นนิยมปลูกข้าวเจ้า เมล็ดพันธุ์ส่วนใหญ่จะซื้อจากแหล่งจำหน่ายที่น่าเชื่อถือ เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวแพร่และศูนย์ข้าวชุมชนในพื้นที่ จำนวน ๘ ศูนย์ พื้นที่ ๒,๑๙๔ ไร่ ได้แก่ ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านใหม่ยาวชน ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านใหม่โพธิ์เย็น ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านแก่ง ม. ๔ ม.๕ ศูนย์ข้าวชุมชนสหกรณ์ตรอน ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านแก่ง ม.๘ ศูนย์ข้าวชุมชนท่าอวน ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านไร่น้อย ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านร้องประตู

(๒) การเตรียมดินจะใช้รถไถเดินตามและรถแทรกเตอร์ ลักษณะการเพาะปลูกมีทั้งการหว่านน้ำตาม และการปักดำโดยใช้เครื่องจักร ในปัจจุบันเริ่มมีการนำเครื่องหยอดเมล็ดมาใช้ การดูแลรักษาก็จะเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน เกษตรกรเริ่มหว่านข้าวในปลายเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป นาปรัง เกษตรกรเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน เป็นต้นไป

(๓) การใช้ปุ๋ยเคมี เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว แต่มักไม่ตรงตามสูตรและระยะเวลาการเจริญเติบโตของข้าว

(๔) การใช้สารเคมี เกษตรกรใช้สารเคมีเป็นส่วนใหญ่และใช้ในปริมาณมาก และใช้เมื่อพบเห็นโรคและแมลง ขาดความเหมาะสม ถูกต้อง และปลอดภัย

(๕) การเก็บเกี่ยวผลผลิตใช้เครื่องเกี่ยวนวดที่ให้บริการในพื้นที่ โดยเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จก็จะขายให้พ่อค้าคนกลาง บางส่วนเก็บไว้บริโภคและทำพันธุ์

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก
เกษตรกรในอำเภอตรอนมีการปลูกข้าว ดังนี้

พืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	ปลูก	๕๖	๓	๒	๐	๐	๕	๐	๐	๐	๑๖	๕๖	๕๖
	เก็บเกี่ยว	๕๓	๑	๕๑	๓๔	๐	๐	๐	๐	๐	๓	๑๔	๒๔
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ปลูก	๙	๔	๐	๐	๓๒	๘๐๒	๒๔	๑	๐	๑	๖๒	๕๔
	เก็บเกี่ยว	๐	๑	๖๑	๕๕	๑๑	๒	๐	๑	๔๓	๗๘๙	๒๕	๑
ข้าวเหนียว	ปลูก	๐	๗	๐	๐	๔	๒๓๗	๔๐๔	๓๔	๐	๐	๐	๒
	เก็บเกี่ยว	๐	๐	๐	๒	๐	๗	๐	๐	๓	๑๕๔	๖๒๔	๓๘
ข้าวเจ้า	ปลูก	๒๗๖๒	๒๙๐๖	๑๐๙	๑๒	๓๗	๗๓๐	๗๖๘๓	๙๓๗	๑๐	๐	๖๑	๔๑๗
	เก็บเกี่ยว	๓	๐	๗๒	๔๒๕	๒๗๘๑	๒๘๖๙	๑๐๘	๑๓	๔๖	๗๗๑	๗๖๗๙	๘๘๗
มันสำปะหลังโรงงาน	ปลูก	๑๐	๓	๐	๐	๕	๐	๐	๐	๐	๖	๓๖	๙
	เก็บเกี่ยว	๑๒	๗	๕	๓	๑	๑	๐	๐	๐	๒	๑๗	๒๑

สัญลักษณ์ ↔ ช่วงฤดูปลูก สีน้ำเงิน จำนวนแปลงการปลูก
 ↔ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว สีแดง จำนวนแปลงการเก็บเกี่ยว

ภาพที่ ๑๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ในอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

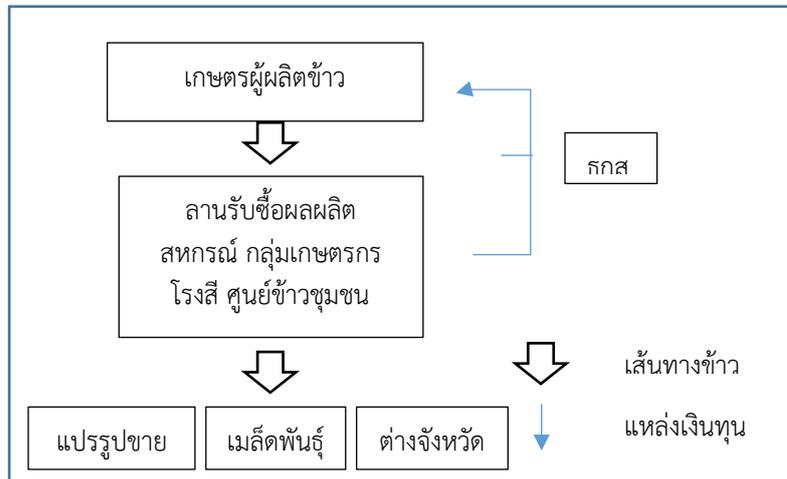
รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
๑. ค่าแรงงาน		
๑.๑.๑ ค่าเตรียมดิน	๕๐๐	๑) บั่น โดยแทรกเตอร์ ๒๕๐ ๒) ทำเทือก ๒๒๐ บาท แทกร่อง ๓๐ บาท
๑.๑.๒ การปลูก	๑,๑๔๐	๕๕-๗๐ ภาด ต่อไร่ ภาดละ ๑๙ บาท
๑.๑.๓ การดูแลรักษา	๔๕๐	ค่าจ้างแรงงานฉีดยา
๑.๑.๔ การเก็บเกี่ยว	๕๐๐	
๑.๑.๕ การขนส่ง	๑๐๐	
๒. วัสดุ		
๑.๒.๑ พันธุ์	๓๓๐	ปทุมธานี ๕๕๐ บาท
๑.๒.๒ ปุ๋ย	๑,๐๘๒	
๑.๒.๓ ยาดำเนินการเกษตร	๒๕๖	
๑.๒.๔ อุปกรณ์การเกษตร	๕๐	
๑.๒.๕ ค่าน้ำสถานีสูบน้ำ	๑๕๐	
๓. อื่น ๆ (ถ้ามี) ภาระระบุ เช่น ค่าเช่าที่ดิน ระบบน้ำ		
๑.๓.๑ ค่าเช่า	๑,๕๐๐	
๑.๓.๒ ค่าสูบน้ำ	๒๐๐	ค่าน้ำมัน ๕ วัน
๔. ต้นทุนรวม (บาท/ไร่)	๖,๒๕๘	
๕. ผลตอบแทน		
๓.๑ ผลผลิต (กก./ไร่)	๑,๐๐๐.๐๐	
๓.๒ ราคาจำหน่าย (บาท/กก.)	๑๐.๘๐	
๓.๓ รายได้รวม (บาท)	๑๐,๘๐๐.๐๐	
๖. ผลตอบแทนสุทธิ (บาท)	๔,๕๔๒.๐๐	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๖ สถานการณ์ตลาด

(๑) วิธีการตลาด

การผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอตรอน เป็นพื้นที่นอกเขต มีการทำนาปีละ ๒ ครั้ง เนื่องจากใช้น้ำจากระบบสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ซึ่งจะมีจุดรับซื้อผลผลิตกระจายอยู่ทั่วทั้งอำเภอ ส่วนใหญ่ผลผลิตข้าวพื้นที่อำเภอตรอนมีเพียงพอสำหรับการบริโภคของครัวเรือนและผลผลิตข้าวอีกส่วนจะนำไปขายที่สหกรณ์หรือลานรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่อำเภอตรอน

ภาพที่ ๑๔ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

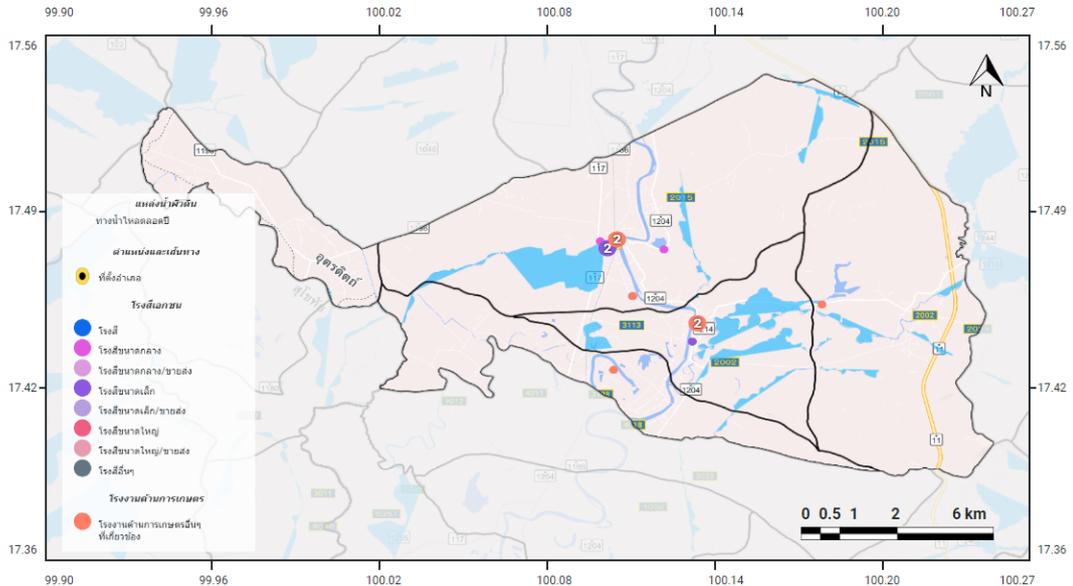
(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
อำเภอตรอน มีจุดรับซื้อข้าว จำนวน ๑๕ แห่ง

ตารางที่ ๓๒ จุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

ที่	ชื่อจุดรับซื้อ	ที่อยู่	ตำบล	ชนิดพืชที่รับซื้อ	โทร.
๑	ลานสหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านไร่จำกัด จำกัด	๕	น้ำอ่าง	ข้าว	๐๘๙ ๖๐๗๕๗๖
๒	สหกรณ์สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านน้ำอ่าง	๔	น้ำอ่าง	ข้าว	๐๘๓ ๗๑๗๐๙๘ ๐๘๗ ๐๗๙๐๙๘
๓	บริษัทโรงสีไฟ ช.เฮงไถ่ จำกัด	๑๒	วังแดง	ข้าว	
๔	บริษัทสิริวัฒนาธัญกิจ จำกัด	๔	วังแดง	ข้าว	
๕	โรงสีสหไพศาล	๔	วังแดง	ข้าว	๐๘๙ ๓๙๗๐๑๗
๖	ลานสหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน จำกัด	๒	วังแดง	ข้าว	
๗	ลานสหกรณ์ผู้ใช้น้ำด้วยไฟฟ้าบ้านวังแดง ๒	๒	วังแดง	ข้าว	
๘	โรงสีกิจไพศาล	๕	วังแดง	ข้าว	
๙	ท่าข้าวปากอ	๑๒	วังแดง	ข้าว	๐๘๑ ๐๔๐๔๑๖
๑๐	กลุ่มเกษตรกรทำนา ม.๔ ต.หาดสองแคว	๔	หาดสองแคว	ข้าว	๐๘๑ ๘๕๓๙๗๔
๑๑	กลุ่มเกษตรกรทำนารองประดู่	๑	บ้านแก่ง	ข้าว	๐๕๔ ๔๕๑๓๖๕
๑๒	สหกรณ์การเกษตรบ้านวังตะคร้อ จำกัด	๑๐	บ้านแก่ง	ข้าว	๐๕๔ ๘๒๕๗๔๓

ที่	ชื่อจุดรับซื้อ	ที่อยู่	ตำบล	ชนิดพืชที่รับซื้อ	โทร.
๑๓	ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยประเสริฐบ้านแก่ง	๑๐	บ้านแก่ง	ข้าว	๐๕๔ ๘๒๕๖๗๙
๑๔	กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านแก่ง ม.๕	๕	บ้านแก่ง	ข้าว	
๑๕	หจก.โรงสีโชคธนวิวัฒน์	๑๐	บ้านแก่ง	ข้าว	๐๕๕ ๘๒๕๘๐๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๕ แหล่งรับซื้อข้าว อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี
(ที่มา : Agri-map-online.moac.go.th., พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

อำเภอดรอน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๖ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่จำนวน ๖ ราย เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ
๑	นายเชน ทองดี	๕	บ้านแก่ง	ดรอน
๒	นายชัยกุล สุขก้อน	๕	วังแดง	ดรอน
๓	นายศิริชัย เรือนประพัฒน์	๖	น้ำอ่าง	ดรอน
๔	นายบุญส่ง เรืองเดช	๑๑	วังแดง	ดรอน
๕	นางชญาณี มั่นอัม	๗	ข่อยสูง	ดรอน
๖	นายมานะ มุลมา	๔	หาดสองแคว	ดรอน

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดรอน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	ศพก. อำเภอตรอน
แปลงใหญ่	๖	แปลงใหญ่ข้าวบ้านแก่ง แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน จำกัด แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์ผู้ใช้น้ำสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านไร่ จำกัด แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์ผู้ใช้น้ำด้วยไฟฟ้าบ้านวังหิน จำกัด แปลงใหญ่ข้าว บ้านข่อยสูง ตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน ฯ
วิสาหกิจชุมชน	๘	วิสาหกิจชุมชนบ้านไร่น้อย หมู่ ๘ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ม.๘ บ้านแก่ง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านข่อยสูง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรบ้านหัวदान วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทำนาโยนกล้า วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ตำบลบ้านแก่ง วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวเมืองตรอน วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวบ้านวังหิน

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	อำเภอตรอนมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ ๙๗,๓๙๑ ไร่ (คิดเป็น ๔๙.๕๕% ของพื้นที่ทั้งหมด) มีสภาพพื้นที่ราบลุ่มเหมาะสม มีระบบน้ำจากแม่น้ำน่านและระบบสูบน้ำด้วยไฟฟ้าทำให้ทำนาได้ปีละ ๒ ครั้ง	มีเส้นทางคมนาคมขนส่งผลผลิตเชื่อมต่อระหว่างตำบลและอำเภอได้ดี มีจุดรับซื้อผลผลิตกระจายอยู่ทั่วอำเภอ เช่น สหกรณ์การเกษตร โรงสี วิสาหกิจชุมชน	โครงสร้างพื้นฐานการกระจายสินค้าที่เข้มแข็งและระบบคมนาคมที่เอื้อต่อการขนส่ง มีกลุ่มผู้รับซื้อนอกเขตจังหวัด เช่น สุพรรณบุรีและนครสวรรค์มาประมูลข้าวในพื้นที่
	ปัญหา Pain point	ดินเริ่มเสื่อมสภาพจากการขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ในบางพื้นที่ และประสบปัญหาการระบาดของ ข้าววัชพืช หรือ ข้าวตืด มีต้นทุนการผลิตสูง บางพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก		
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	วิเคราะห์ค่าดิน เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น และนำ เทคโนโลยีนาโยน/นาดำมาใช้แทนนาหว่านเพื่อลดปัญหาข้าวตืด		

มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	มีเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer) และการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว เช่น แปลงใหญ่ข้าวบ้านแก่ง และแปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์เมืองตรอน และศูนย์ข้าวชุมชนในพื้นที่	มีองค์กรเกษตรกร เช่น สหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน จำกัด เป็นตัวกลางหลัก มีวิสาหกิจชุมชนรวมกลุ่มในการแปรรูปสินค้า	เกษตรกรขายผ่านจุดรับซื้อ และโรงสีในพื้นที่เป็นหลัก มีพ่อค้ามาประมูลข้าวในพื้นที่
	ปัญหา Pain point	เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก มีหนี้สินเฉลี่ย ๑๑๗,๘๓๗ บาท ต่อครัวเรือน และยังใช้สารเคมีมากเกินไป	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปขายตลาดในพื้นที่ และออนไลน์ แต่ในพื้นที่ยังมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณผลผลิตรวม ส่งผลให้ศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรหลักของอำเภอตรอนยังไม่ได้รับการขยายผลอย่างเต็มที่	อำนาจต่อรองราคาของเกษตรกรรายย่อยมีน้อย ไม่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ในการส่งออกสินค้าหรือแปรรูปข้าว ผู้บริโภคในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ซึ่งมีการเก็บข้าวไว้สีกินเอง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ส่งเสริม Young Smart Farmer (YSF) และใช้ แอปพลิเคชันบัญชีครัวเรือน/ฟาร์ม เพื่อวิเคราะห์ต้นทุน-กำไรอย่างเป็นระบบ		ส่งเสริม แพลตฟอร์มตลาดออนไลน์ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรงโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	พันธุ์ข้าวหลักคือ ข้าวหอมปทุม เขียวงู พิชณูโลก ๘๐ และ กข ๘๕	มีการแปรรูปโดยวิสาหกิจชุมชน แต่มีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับผลผลิตส่วนใหญ่ ขายเป็นข้าวเปลือกทันที ส่วนใหญ่เป็นข้าวหอม และข้าวเหนียว ซึ่งมีคุณภาพและราคาดี	มีแบรนด์ข้าวข่อยสูง ขายในรูปข้าวกล้อง ข้าวขาว แต่ส่วนใหญ่ข้าวสดให้พ่อค้า
	ปัญหา Pain point	มีการใช้สารเคมีค่อนข้างมาก ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี มีพันธุ์ปลอมปนและข้าววัชพืช ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ	ขาดการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า สินค้าไม่มีเอกลักษณ์ (GI) หรือแบรนด์เฉพาะถิ่น	ราคาข้าวตกต่ำ ไม่ได้สร้างมูลค่าเพิ่ม และขายข้าวสดให้กับพ่อค้าทันที วิสาหกิจชุมชนยังมีขนาดเล็ก ขาดระบบการตรวจสอบ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา แทนสารเคมี เพื่อผลิตข้าวปลอดภัย การผลิตข้าวโดยการโยน หรือดำ และใช้เมล็ดพันธุ์ดีเพื่อลดปัญหาข้าวตืด	ส่งเสริมนวัตกรรมการแปรรูปข้าว (เช่น ข้าวฮาง ข้าวบรรจุสูญญากาศ) และใช้ระบบ Traceability (QR Code) เพื่อแสดงแหล่งที่มาของสินค้า	ใช้ Digital Marketing เพื่อสร้าง Storytelling ให้กับข้าวอำเภอตรอน (เช่น ข้าวปลอดภัยจากน้ำแม่ตาน) เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการทำนาแบบประณีตลดต้นทุน ยกระดับคุณภาพข้าวด้วยวิถีเกษตรแม่นยำ
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า
๓. แนวทางการพัฒนา	การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายการผลิตด้วยเทคโนโลยีเหมาะสม
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี เมืองอู่ข้าวอู่น้ำ แหล่งความอุดมสมบูรณ์ อำเภอตรอนมีพื้นที่ทั้งหมด ๑๙๖,๕๖๙ ไร่และมีพื้นที่เพาะปลูกข้าว ๙๗,๓๙๑ ไร่ คิดเป็น ๔๙.๕๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด ด้วยสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว ประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก ซึ่งการทำนาปลูกข้าว เกษตรกรเริ่มประสบปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น รายรับไม่พอกับรายจ่าย ประสบปัญหาเรื่องโรคและแมลง ปัญหาข้าววัชพืช (ข้าวดีด) สมาชิกกลุ่มจึงเริ่มเล็งเห็นความสำคัญของปัญหา จึงได้มีแนวคิดในการปรับปรุงวิธีทำนาแบบนำดำและโยน เพื่อแก้ปัญหาข้าวดีด และยังช่วยประหยัดเมล็ดพันธุ์ ต้นข้าวเติบโตได้เร็วและวัชพืชเกิดได้ช้า ไม่มีการทำลายรากช่วงย้ายต้นกล้าลงแปลงนาทำให้ต้นข้าวไม่อัปเดตอนปลูกและไม่ต้องเสียเวลาพักตัว ต้นข้าวแข็งแรง ข้าวโตเร็วได้ผลผลิตสูงกว่า ปลูกเป็นระเบียบไม่แน่นเกินไปมีช่องว่างให้แสงแดดส่องถึงพืชนาทำให้ลดการวางไข่ของแมลงและฆ่าเชื้อราโดยวิธีธรรมชาติ ทำให้ลดการใช้ยาปราบศัตรูพืช สามารถกำจัดพันธุ์ข้าวปลอมปนหรือข้าววัชพืชได้ง่ายตั้งแต่ช่วงเพาะกล้าในถาดเพาะ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์และสารเคมีลงร้อยละ ๓๐-๕๐ ๒. เพื่อกำจัดวัชพืชด้วยวิธีกลและการจัดการพื้นที่ ๓. เพื่อสร้างกลุ่มเกษตรกรต้นแบบที่สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสารเคมีราคาแพง
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เชิงปริมาณ: ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ย ๕๐๐ บาทต่อไร่ เชิงคุณภาพ: ข้าวที่ได้มีสิ่งเจือปน (ข้าวดีด) ลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๘๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่นาข้าวใน ๕ ตำบลของอำเภอตรอน (ตำบลวังแดง, ช่อยสูง, น้ำอ่าง, หาดสองแคว และบ้านแก่ง) โดยคัดเลือกเกษตรกรนำร่องตำบลละ ๑๐ ราย
๘. กิจกรรมหลัก	. ๑. ฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี ๑) สนับสนุนน้ำหมักจุลินทรีย์ย่อยสลายฟางและเมล็ดข้าววัชพืชหลังการเก็บเกี่ยว สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวดี

	๒) การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ๓) การทำนาโยน นาดำ เพื่อลดปัญหาข้าววัชพืช ๒. ประเมินและสรุปผลการดำเนินโครงการ
๙. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอตรอน หน่วยงานสนับสนุน: ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว หมอดินอาสาประจำตำบล และ สถาบันการเงิน (ธ.ก.ส.) เพื่อบริหารจัดการหนี้
๑๐. ระยะเวลาในการ ดำเนินโครงการ	พ.ค.- พ.ย. ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๑๐๐,๐๐๐
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกร ๕๐ รายสามารถวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยได้อย่างถูกต้อง พื้นที่นาข้าว ๕๐๐ ไร่ ปลอดภัยจากข้าววัชพืชด้วยวิธีธรรมชาติ
๑๓. ผลลัพธ์จากการ ดำเนินโครงการ (Outcome)	เชิงปริมาณ: เกษตรกรมีเงินกำไรเหลือสุทธิมากขึ้นทันทีจากต้นทุนที่หายไป เชิงคุณภาพ: เกิด "สังคมการเรียนรู้" ในชุมชน เกษตรกรเลิกใช้สารเคมีตาม กระแส และมีความภูมิใจในข้าวคุณภาพของอำเภอตรอน

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการทำนาแบบ ประณีตลดต้นทุน ยกระดับคุณภาพข้าว ด้วยวิถีเกษตรแม่นยำ	งบประมาณ: เน้นหนัก ที่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เห็นผลทันที เช่น จุลินทรีย์ย่อยสลาย เมล็ดข้าวดี และชุด ตรวจดินภาคสนาม บุคลากร: ใช้ อกม. ซึ่ง มีอยู่แล้วในพื้นที่ อำเภอตรอน เป็นผู้ ขับเคลื่อนหลัก ความรู้: ใช้สูตรการ ผสมปุ๋ยตามค่าดิน IMP การทำนาโยน	๑) สนับสนุนน้ำหมัก จุลินทรีย์ย่อยสลายฟาง และเมล็ดข้าววัชพืชหลัง การเก็บเกี่ยว และเมล็ด พันธุ์ดี ๒) การจัดการศัตรูพืช แบบผสมผสาน ๓) การทำนาโยน นาดำ เพื่อลดปัญหาข้าววัชพืช	๑. เกษตรกรมีความรู้ใน การวิเคราะห์ดินและ จัดการข้าวดี ๒. พื้นที่นำร่อง ๕๐๐ ไร่	๑. ต้นทุนการผลิตลดลง จากการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ๒. ปัญหาข้าวดีในพื้นที่ เบาบางลงอย่างมี นัยสำคัญ	เกษตรกรอำเภอตรอนมี ความมั่นคงทางรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้นจากการทำเกษตร ปลอดภัย	อบจ. อบต.	๒๕๗๐

